

درآمدی بر مبانی انسان شناسی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

* سید حسین ابطی

** حسن بودلایی

*** علی رضا کوشکی جهرمی

چکیده

یکی از پیش فرض‌های اساسی که در طراحی هر الگوی توسعه ای باید مورد بحث قرار گیرد، مبانی انسان‌شناسی آن الگو می باشد. زیرا مسیر و مقصد هر الگوی پیشرفتی را می توان خود انسان دانست. در واقع با توجه به این پیش فرض می توان انسان را و پس از آن پیشرفت انسان را به عنوان مهم ترین عنصر موضوع در نظر گرفته شده، شناسایی کرد. در این مقاله تلاش می شود که با روش توصیفی تحلیلی مبانی انسان‌شناسی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، تبیین شود. به همین منظور ابتدا به تبیین مفهوم، ماهیت و انواع توسعه انسانی و پیشرفت پرداخته خواهد شد و در خلال آن بازشناسی مفهوم پیشرفت و تعالی انسان از دیدگاه اسلام مورد توجه قرار خواهد گرفت. ذکر این نکته ضروری است که بر خلاف سایر الگوهای توسعه که غایت را در رفاه انسان می دانند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت غایت خویش را در دستیابی به مقام قرب الهی می داند. تلاش و نتیجه مقاله حاضر می تواند مبین مبانی انسان‌شناسی الگوی اسلامی

* استاد مدیریت و رئیس دانشکده مدیریت دانشگاه علامه طباطبائی

** دانشجوی دکتری مدیریت دولتی دانشگاه علامه طباطبائی

*** دانشجوی دکتری مدیریت دولتی دانشگاه علامه طباطبائی

ایرانی پیشرفت، قلمداد شود.

کلیدواژه‌ها: الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، توسعه، توسعه انسانی، توسعه انسان
اسلامی

مقدمه

امروزه تاکید بر سرمایه‌های مادی برای رشد و توسعه بشدت کاهش یافته است و در عرض به سرمایه‌گذاری در نیروی انسانی بعنوان عامل توسعه توجه بیشتری معطوف شده است. در واقع مهم ترین رکن در زمینه سازی و تغییر جامعه به سمت آمادگی برای نوسازی، توجه به عوامل فرهنگی و اهتمام به رشد، توسعه و ارتقای شخصیت انسان ها و پرورش کمالات انسانی است که در پرتو گزینش ایده آل برتر از راه تغییر محتوای باطنی امکان پذیر می شود. برای تغییر و نوسازی باید انسان ها آموزش دیده و مهيای پذیرش تحول و نوسازی باشند (برو، ۵۳، ۱۳۷۰).

مهم ترین عامل توسعه هر جامعه، افراد آن جامعه می باشند؛ چرا که انسان هم هدف و هم ابزار توسعه است (رانیس و استوارت^۱، ۲۰۰۰). این اهمیت وافر موجب شده تا کشورهای جهان و سازمان‌های بین المللی توجه خاصی به امر توسعه انسانی داشته باشند و عوامل تأثیرگذار بر آن را شناسایی کنند (چاکراواری^۲، ۲۰۰۳). در واقع اهمیت سرمایه انسانی برای توسعه جوامع، موجب شده تا سازمان های بین المللی و کشورهای جهان، در انتخاب یا طراحی های الگوی توسعه جوامع خویش، توجه بسیاری به این موضوع داشته باشند. می توان اشاره نمود که مفهوم توسعه نیز در حال تحول است و مقوله هایی همچون ارزش‌های متعالی، توسعه انسانی و عزت و کرامت انسانی، توسعه سیاسی بر محور ارزش‌ها، رشد عزت نفس فردی و اجتماعی، اصالت بخشیدن به عامل اخلاقی و حتی فرهنگ محور بودن تحولات اقتصادی در متون و منابع توسعه راه یافته است (UNDP, 2001). از سوی دیگر اندیشه مربوط به طراحی الگویی اسلامی ایرانی برای دستیابی به توسعه مدتی است که در کشور مطرح شده است. بنابراین به نظر می

1. Ranis & Stewart

2. Chakravarty